

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena: Na celý rok — — — — 4.— koruny. Na pol roka — — — — 2.— „ Na štvrt' roka — — — — 1.— „ <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor: Dr. ALEXANDER ERNSZT, púp. komerník. Za vydanie zodpovedný JÁN MOLNÁR, prělát</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo: Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</p>
--	---	--

Ruského cára prinútili k zaďakovaníu.

V Rusku minulý týždeň vypukla revolúcia, ktorej anglickými peniazmi pobúrené vlny dosiahly aj trón mohútneho despotu a smietly s neho cára Mikuláša II.

Následníkom zaďakovaného cára, dľa ruského zákona o následníctve na cárskom tróne, mal byť jeho 13-ročný syn carevič Alexej, miesto neho ale cársku korunu vraj dočasne prijal mladší brat cára veľkoknieža Michal Alexandrovič.

Revolúcia v Rusku a tragický osud všemožného cára, ktorý, ako jeho priatelia a spojenci: Peter, král srbský, Nikita, král černoorský, Albert, král belgický, Ferdinand, král rumunský, ostal bez trónu, svet neprekvapily. Bo že sa v Rusku čosi vážneho kluje, že sa tam zase niečo chystá, to bolo zrejmé zo správ minulých týždňov, ktoré sa poľahovaly na vnútorné polozenie v Rusku. Ustavičné vládne krízy, zmeny osôb v ministerských kreslách a vo významných postaveniach, uvádzanie stále prísnejších poriadkov, ktorých cieľom bolo utlumiť už v zárodku každé slovo protivné cárskej moci, dlhotrvanlivé odkladanie svolania dумы (ruskej snemovne) k zasadnutiam, potom zas prísne censurovanie reči povedaných v dume a konečne jej náhle odročenie: to všetko svedčilo o tom, že nezdary na bojišti, odmietnutie nami ponúkaného pokoja, stále rastúce nedostatky potravín v takej miere vplývaly na vnútorné pomery Ruska, že bolo možno očakávať výbuch nahromadenej trpkosti a rozhorčenosti.

Výbuch sa tedy očakával, ale nie v takýchto

rozmeroch. Predpokladalo sa, že v dume odznejú prudké reči proti vláde a v pouličných tumultoch vyhasne plameň rozhorčenosti. Ale nespokojnosť a rozhorčenosť v Rusku bola omnoho hlbšia, než sa z censurovaných správ o ruských pomeroch predpokladalo. Natolko hlboká, že ľud, ktorý sa v Petrohrade od nedele (11. marca) búril pre nedostatok chleba, sľubami a hrozbami sa už nedal upokojiť a keď vojsko dostalo rozkaz, aby strelilo na vzbúrený ľud, odoprelo poslušnosť a celá 30.000 hláv počítajúca vojenská posádka Petrohradu pripojila sa ku revolucionárom. Prvá zpráva súčasne oznámila, že revolucionári chytili celú vládu aj s ministerpredsedom kniežaťom Galicynom a novšie telegramy ruskú revolúciu predstavujú už v celom svojom rozsahu aj s jej veľkými následkami.

Z dvanástich členov dумы utvoril sa výkonný výbor, ktorý vzal moc do svojich rúk a дума zasedá ďalej napriek úkazu, ktorým cár zasedanie dумы zaklúčil. Veliteľom Petrohradu stal sa vyslanec Engelhardt a keď chýr o petrohradských udalostach zaletel do Kronstadtu, válečného prístavu, tamojšia posádka urobila tak ako petrohradská: stala si na stranu výkonného výboru a jej veliteľom stal sa vyslanec Pepelajev. Zo švédskeho hlavného mesta oznamujú, že revolúcia neni obmedzená na Petrohrad a Kronstadt, lež šíri sa po celom Rusku a výkonný výbor petrohradský, ktorý bol vlastne dočasnou vládou, dostal telegramy od mestskej rady z Moskvy, Kazanu, Charkova a z Odessy, v ktorých oznámili, že sa pripájajú ku dočasnej vláde a že sa utvorily vo výbory

ku vnútornému oslobodeniu Ruska. Uprostred týchto, vnútorný život Ruska otriasajúcich udalostí cele prirodzene obrátila sa pozornosť na cára Mikuláša. Čo si počne cár, ktorého vláda je uväznená? Čo urobí proti nenávideným revolucionárom, ku ktorým sa pripájajú celé vojenské posádky? Na toto doletela odpoveď z Londýna. Minister Bonar Law v nižšej snemovni oznámil, že cár Mikuláš zažakoval, složil korunu, ktorú si bol sám na hlavu postavil a svojho mladšieho brata veľkokniežata Michala Alexandroviča vyzval, aby sa stal regentom, dočasným vládárom.

V tomto okamihu ďalšie následky ruskej revolúcie nedajú sa ešte predvídať. Ale už sama v sebe tá okolnosť, že sa cár vzdal trónu, svedčí, že je Rusko potisknuté na cestu veľkého vnútorného prevratu, ktorý na každý pád bude mať svoj hlboký účinok na ruských bojovníkov na frontoch, kde ich velitelia od dlhých mesiacov vedú na krvavé jatky bez každého výsledku. Ruský ľud revoltoval za chlieb a za pokoj a že sa dostal k moci, z tohto nasleduje, že myšlienka pokoja v Rusku má hlboké korene, ktoré vytrhať už ani sám cár necítil sa byť dosť silným a ktorú nevykorení ani anglickými peniazmi nasnovaná revolúcia, o ktorej podávame nasledovné zprávy:

Vzbury v Petrohrade.

Stockholm, 14. marca. V Petrohrade už od týždňov kolovaly chýry, že vláda o niekoľko dní vydá cedule na veľmi malé dávky chleba. Nepokoj ešte vzrástol, keď sa obyvateľstvo dozvedelo, že do Petrohradu od viac dní nepriviezli múky a vláda bola prinútená správe mesta odovzdať tú múku, ktorá bola nakopená vo vojenských skladoch. Pekárske obchody, ktoré v posledné časy každý deň len za tri hodiny boli otvorené, v pondelok minulého týždňa ani neotvorili, tak že sa od vypuknutia vojny prvý raz stalo, že v celom meste nebolo možno kúpiť smydku chleba. Pekári v pondelok vyhlásili, že ich obchody aj ďalej ostanú zavreté.

Prvé vzbury pre nedostatok chleba boli v pondelok (12. marca) večer. Na okolí fabrik shromažďilo sa mnoho tisíc mužských a ženských, ktorí napadli zavreté pekárske sklepy. Vyrukovali policajti na koňoch, ktorí použili zbraň a asi 20 ľudí ranili, z čiasťky smrteľne. Cez noc kozáci a žandári križovali po uliciach, preto v meste noc bola pokojná. Včasne ráno na okolí kláštora Alexandra Nevského a veľkých skladov intendatúry na múku v Špalernaja-ulici shromažďil sa veľký zástup ľudu. Keď zástup už chcel napadnúť sklady, pri

kláštore na čele kozákov a žandárov zjavil sa generál Halle a pri intendatúre polic. kapitán generál Balek.

Vyzvali zástup, aby sa rozišiel, ale marne, na čo kozáci začali strieľať. Zástup tiež strelbou odpovedal. O niekoľko okamžení na oboch stranách bolo mnoho mŕtvych. Popoludnie bolo tichšie. Zástup rozbúral len tri veľké pekárne.

Zaujímavé je, že vzbúrený zástup práve tak kričal o pokoj, ako o chlieb.

Vzbury v Moskve.

Hága, 14. marca. Dľa anglických zprávy vzbury v Moskve a v Petrohrade sú nie politické, lež sú následkami nedostatku potravných článkov, bo v posledné časy pre ťažkosti v železničnej premávke obyvatelia v opravdovom smysle slova hladujú. Nálada robotníckych kruhov je veľmi rozhorčená. «Times» oznamuje z Petrohradu, že do Moskvy prišlo 6000 kozákov, ktorí verejné budovy a kasárne delami bránia. V Moskve ozbijali vyše 500 obchodov s potravinami. Policia v posledné dni bola celkom bezpomocná.

Vojenská diktatúra.

Berlin, 14. marca. Z Malmöva oznamujú: V Petrohrade, v Moskve a v Odesse v zahalenej forme uviedli vojenskú diktatúru. Diktatúru v ministerstve vnútorných záležitostí organizoval generál Nevrasin. Plán pochádza od Protopopova, ktorý sa chcel prichystať ku každému prekvapeniu. K obrane hlavného mesta organizoval novú kozácku brigádu. Vojenským veliteľom Petrohradu stal sa generál Nikolenko, ktorý spolu s gen. Cahadlovom bráni hlavné mesto proti vnútornému nepriateľovi.

Prvý ruský úradný chýr o revolúcii.

«Petrohradská Telegrafická Kancellária» oznámila s dátumom 14. marca: V Petrohrade vypukla revolúcia. Z 12 členov dumy pozostávajúci výkonný výbor vzal do svojich rúk moc. *Všetkých ministrov uväznili. 30.000 hláv počítajúca posádka hlavného mesta pripojila sa ku revolucionárom.* V tretí deň revolúcie, vo štvrtok (v stredu?) poriadok v hlavnom meste bol zpäťuvedený. Vyslancu Engelhardta výbor vymenoval za veliteľa Petrohradu.

Manifest dočasnej vlády.

«Petrohradská Telegrafická Kancellária» tiež s dátumom 14. marca oznámila: Petrohradské obyvateľstvo, ktoré pre úplnú nesriedenosť lífrovania a stravovania bolo rozhorčené, už dávnejšie bolo rozčulené a ticho šomralo na vládu, ktorú urobilo zodpovednou za každé utrpenie, ktoré muselo znášať. Vláda, ktorá vzbury predvídala, na udržanie poriadku porobila ďaleko siahajúce poriadky. Medziiným nariadila rozpustenie ríšskej rady a dumy. Duma ale 11. marca uzavrela, že *cárskemu úkazu neurobí zadosť a že ďalej bude zasedať.* Duma hneď vyslala 12-členový výkonný výbor pod predsedníctvom Rodzianku. Tento výbor vyhlásil sa za dočasnú vládu a vydal nasledovné vyzvanie:

«Vzhľadom na ťažké polozenie a na vnútorné zmätky, ktoré možno dakovať politike starej vlády, výkonný výbor dumy cíti sa prinúteným verejný poriadok vziať do svojej moci. V úplnom povedomí zodpovednosti za vynesené uzavretie výbor prejavuje úfnosť, že ho obyvateľstvo a armáda bude podporovať v jeho ťažkej úlohe, aby vytvoril novú vládu, ktorá oproti žiadostiam ľudu bude ochotná a ktorá požíva dôveru ľudu.»

Výkonný výbor opieral sa na vzbúrené obyvateľstvo hlavn. mesta a na petrohradskú posádku, ktorá — vyše 30.000 ľudí — sa úplne spojila s povstalcami, *zatkla a väznila všetkých ministrov*. Duma vyhlásila, že vláda nejestvuje. Dnes, v tretí deň revolúcie, hlavné mesto, v ktorom sa poriadok chytró vrátil, je v moci výkonného výboru dumy a čiat, ktoré dumu podporujú. Vyslancu Engelhardta, ktorý je plukovníkom vo veľkom generálnom štábe, výbor vymenoval za veliteľa Petrohradu. Výbor večera (13. marca) večer k obyvateľstvu, čatám, železničiam a bankám vydal vyzvania, v ktorých ich vyzýva, aby sa vrátili k riadnemu životu. Vyslancu Granského výbor dumy poveril dočasným vedením Petrohradskej Telegrafickej Kancellárie.

Revolucionárska vláda v Rusku.

Petrohrad, 16. marca. Výkonný výbor ríškej dumy publikuje menoslov novej národnej vlády.

Predseda vlády a minister vnútra: *Knieža Lvov*; zahraničný minister: *Miljukov*; minister pravosúdia: *Kerenski*; minister premávky: *Ukrasov*; minister priemyslu a obchodu: *Konovarov*; minister výučby: *Manuelov*; minister vojny a dočasný minister námorníctva: *Guščkov*; minister orby: *Singarev*; minister financií: *Tereščenko*; ríšsky kontrolór: *Godnev*.

Prečo zadakoval cár?

Berlin, 17. marca. Dľa spoľahlivých zo Stockholmu prišlých chýrov vojsko sa aj v Kijeve vzbúrilo. Tento chýr na cára mal taký účinok, že sa vzdal trónu.

Ultimát revolucionárov k cárovi.

Kopenhága, 17. marca. (Uh. tel. kanc.) Cez Stockholm oznamujú, že revolucionári boli poslali cárovi ultimát, v ktorom ho vyzvali, aby hneď podpísal manifest, v ktorom bez podržania uzná nové politické polozenie.

O revolúcii v Rusku nielo úplne spoľahlivých zpráv. Dľa novších chýrov proti revoltantom dumy búri sa pospolitý ľud a žiada si chleba a aby koniec urobený bol vojae. Kolujú chýry, že cár Mikuláš II. s veľkým vojskom tiahne proti Petrohradu. Dľa iných chýrov nový cár je: *Michal Alexandrovič*, brat predošlého cára. Hlavným veliteľom celej válečnej sily ale, že je veľkoknieža *Mikuláš Nikolajevovič*, ruský generál *Brusilov*, veľkoknieža *Cyrill*, generál *Ruskij* a viacerí iní udajne pripojili sa ku revolucionárom. Vo veľkej neistote, aká panuje prítomne o ruských pohyboch, to jedno je neodškriepiteľne isté, že celú ruskú revolúciu usporiadalo Anglicko tým cieľom, aby prekazilo zakončenie vojny.

Udalosti svetovej vojny.

Francúzska vláda zadakovala.

Paríž, 18. marca. Ministerpredseda *Briand*, po vydržiavanej ministerskej porade, präsidentovi republiky Poincarému oznámil zadakovanie vlády.

Taliane bojište. Územie Kostonjevice stálo pod veľmi silnou kanonádou. Nato nasledujúci útok Talianov pred touto obcou sme odrazili. Na odseku Karstu činnosť letúňov bola živá. Na tyrolskom fronte ďaleko nosiace nepriateľské kanóny strielaly na Arco a Villu Lagarinu.

Východné bojište: Na území Brzežian naše hrdinské čaty, po základnom spustošení válečných stavieb nepriateľa, priviezly 2 ruských dôstojníkov, 256 mužov, viac strojových pušiek a prístrojov na hádzanie mín.

Západné bojište Nemcov proti Francúzom a Angličanom: Nemecké čaty vyprázdnilo mesto Bapaume. Roj nemeckých vzducholodí za polhodiny bombardoval mestá Londýn, Dover a Margate.

Rumunský front: Na brehu Serretu naše čaty víťazne odrazily útoky silných nepriateľských oddelení.

Mezopotámsky front: Turecké čaty vyprázdnilo mesto Bagdad a medzi Bagdadom a Samarom zaujali nové posície.

Zprísnená vojna na mori.

Výsledok zprísneného boja podmorskými loďami vo februári.

Viedeň, 17. marca. Vo februári následkom zprísneného boja podmorskými loďami zahynulo 368 obchodných lodí s obsahom 781.500 brutto-register tún. Z týchto 292 lodí s obsahom 644.000 tún patrilo nepriateľskym a 76 lodí s obsahom 137.500 tún neutrálnym štátom. Zpomedzi neutrálnych lodí 61 potopily podmorské lode.

Z válečného zasadnutia krajinského zákonodarstva.

Krestanská ľudová strana v práci.

Vo válečnom zasadnutí 12. marca z krestanskej ľudovej strany odznela všestrannú pozornosť vzbudzujúca reč, ktorou rečník poukázal na to, že na štátne válečné požičky mali ľudia omnoho viacej značili, ako bohaté poisťujúce spoločnosti, v jednom ale dokázal, že zo strany Cirkvi, cirkevných osobností, z ustanovizní značením úpisov štátnej válečnej požičky. prinesené boly o veľa väčšie obete, ako zo strany peňažných ústavov ktoré i z tejto príležitosti nezodpovedaly svojmu povolaniu. Z tejto reči, ktorú povedal krajinský vyslanec

Alexander Simonyi-Semadam,

podávame nasledovné úryvky:

Pri prvej váleč. požičke mali ľudia značili 20,405.200, pri druhej válečnej požičke 14,154.000, pri tretej vá-

lečnej požičke 15,467.000, pri štvrtej válečnej požičke 16,827.000 korún v úpisoch 200 korún. Bol som zvedavý, koľko značili v úpisoch 1000 korún a presvedčil som sa, že pri prvej válečnej požičke značili 60,535.000, pri druhej požičke 63,000.000, pri tretej požičke 63,187.000, pri štvrtej požičke 68,256.000. Pri všetkých štyroch požičkách teda značili 248,647.8000 korún.

Oproti tomu poisťujúce spoločnosti — o ktorých sa so všetkým právom povedať môže, že k nim nepatria malí ľudia — na prvú válečnú požičku značili 29,910.000 — kdežto chudobná sedlač značila 60 millionov. Na druhú požičku značili 41,936.000 — naši malí ľudia ale značili 63.187.000. Na tretiu požičku poisťujúce spoločnosti, zaiste už pod istým sladkým nátlakom, značili 54,536.000 korún. Malí ľudia ešte vždy viacej značili o 68 millionov. Na štvrtú požičku poisťujúce spoločnosti značili 81,685.000, teda na všetky štyri válečné požičky 208 millionov, malí ľudia ale na tieto štyri válečné požičky značili 248 millionov. Toto je tiež taká sociologická skutočnosť, s ktorou by sa treba bolo bližšie zaoberať.

Veľu ale pohliadnime na tie veľa spomínané základy, fundácie, cirkevné majetky, spolky atď. Nuž zastupiteľstvá katolíckej Cirkvi na štyri válečné požičky značili 553,043.000 korún, poisťujúce spoločnosti ale, ako sme to vyš udali, značili — len 208 millionov korún.

Kto je väčším vlastencom? Malí ľudia, Cirkev a či peňažné vrecia?

Nové postavenie baróna Hazaiho.

Poloúradný časopis o novom postavení baróna Hazaiho píše nasledovné:

Rozumné upotrebenie materiálnych prostriedkov u všetkých bojujúcich mocností viedlo k utvoreniu dosiaľ nekontemplovaných organizácií. Racionálne využitie všetkého zbraneschopného mužského obyvateľstva je nie menej dôležitou vecou. Celé vedenie doplňovania a nahrádzania následkom zákonného rozšírenia landšturmovej služby, ďalej následkom potreby toho, aby ku službe súci štátni občania všetci boli upotrebení ku válečnej a pomocnej službe; následkom povinnosti starať sa o to, aby mladší a výkonu schopní ľudia voči nepriateľovi stáli, naproti tomu starší a menej súci v etappe a v časti krajiny za frontom aby konali cennú a nevyhnutnú službu, a následkom tých ustanovení, ktoré poľnému hospodárstvu a priemyslu, zvlášte válečnému priemyslu potrebné osobníctvo chcú zabezpečiť; všetky tieto a podobné otázky vzrástly v taký pracovný kruh, že len jednotná organizácia a jednotné vedenie je ich vstave premôcť. Vo vedení honvédskeho ministerstva nedávno nariadená zmena súvisí s vybudovaním tejto organizácie. Generálobersta baróna Hazaiho jeho veličenstvo vymenoval za správcu celej nahrádzajúcej služby. Kruh účinkovania nového postavenia obsahuje záležitosť nahrádzania mužstva a koní.

Barón Conrad o vojne.

Viedeňský časopis «Neue Freie Presse» prináša rozhovor, ktorý mal viedeňský zpravodajca americkej kancelárie Associated Press s maršallom barónom Conradom.

V rozhovore barón Conrad medzi iným povedal, že mocnosti antantu spáchaly dve veľké chyby; prvou chybou bolo predpokladanie, že národnosti rakúsko-uhorskej monarchie po vypuknutí vojny rozpadnú sa na svoje živly. Druhou chybou bolo, že mocnosti antantu neprijaly navrhnutie pokoja so strany ústredných mocností patrne v tom predpokladaní, že tieto mocnosti v hospodárskom a vojenskom ohľade sú pred úpadom. Väčšiu chybu od tejto ešte nikdy nespáchaly. Ústredné mocnosti jedine a výlučne preto navrhly pokoj, bo sú preniknuté túžbou, aby nerozumnému vraždeniu a ničeniu kultúry koniec urobily. Maršall prizvukoval, že skončenie tejto vojny je najvrúcnejšou túžbou jeho veličenstva, ktorý za tých 32 mesiacov, ktoré strávil na bojišti, poznal každú stranu vojny.

V ďalšom rozhovore maršall riekol, že mocnosti antantu nesprávne oceňovali Rakúsko a Uhorsko. My nie sme zo všelijakých živlov utvorený konglomerát, ktorého každá časť by sa chcela odtrhnúť od druhej. Náš štát tvorí v Europe taký klin, v ktorom rozličné národy Europe nielen spoločensky, hospodársky a politicky sa spájajú, lež v najužšom smysle slova žijú spolu ako jedna rodina.

Politické strannícke nesváry v čas pokoja mali celkom charakter vnútornej politiky.

O sprisnenom boji podmorských lodí maršall Conrad poznamenal, že je celkom oprávnený prostriedok boja, ktorý vedieme o naše žitie-bytie. Vojna bola by sa už skončila, keby sme sa prv boli utiekali ku bezohľadnému boju podmorskými loďami. Ale sme tento prostriedok nechceli použiť dotiaľ, kým sme našim nepriateľom neposkytli spôsobu, aby prišli k rozumu. Oni našu trpezlivosť pohrdave odpravili. Teraz už len sebe samým môžu robiť výčitky.

Barón Conrad potom hovoril o dokonalom spoluúčinkovaní rakúsko-uhorských a nemeckých čiat. Využitkovanie moderných prostriedkov premávky generálnemu štábu spojeneckých ústredných mocností vždy umožnilo spoluúčinkovanie, čo v značnej miere prispelo ku našim zdarom.

O Rumunsku maršall Conrad riekol, že vojna je pre každého zlým kšeftom, ale *pre bláznov najhorším*. Rumunsko bolo vo veľkolepom položení, kým sa neodhodlalo, že nás napadne. Ale aj jeho štátnici boli tej mienky, že my už onedlho padneme. Teraz sa už naučili, ale každý druhý národ nech sa chráni, aby sa to len potom naučil, že do akého tvrdého dreva zatne ten, kto napadne ústredné mocnosti, odkedy každý náš vojak sa presvedčil, že pokoj len vtedy nám môže svitnúť, keď všetci budeme odporovať tým, ktorí našu vlasť chcú rozkúskovať a olúpiť.

Urlaubovanie poľných hospodárov.

Honvédske minister Alexander Szurmay v pondelok, 12. marca nariadil, aby veliteľstvá náhradných sborov v časťach krajiny za frontom každého vojaka, bez ktorého sa možno zaobísť, aj tohto roku urlaubovali cieľom konania poľnohospodárskych prác a aby utvorili robotnícke oddelenia. Dľa možnosti a potreby urlaubujú *samosostatných poľných hospodárov* a ich príbuzných, majiteľov vinohradov, vineárov, kováčov a bednárov. Urľaub na výsluch (rapporte) treba pýtať, ale ani prosbu, ani žiadne svedectvo neslobodno predostref. Obecný predstavený pri tomto nemá inej práce, len na druhú stranu vojakovej legitimácie napísať, *koľko jutár poľa má patričný vojak*.

Kone na požíčku treba pýtať cestou stoličného gazdovského výboru. Mužom vojenských robotníckych oddelení týždenne aspoň raz treba dať mäso. Peniaze za chovanie týchto vojenských robotníkov zamestnávateľ každých desať dní po pošte dostane. Vojenski robotníci na deň majú dostať najmenej tri koruny mzdy, ktoré im alebo denne alebo týždenne treba vyplácať. Keď urlaubovaní a oslobodení poľní hospodári so svojou prácou budú hotoví, tak ich poľnohospodárske výbory môžu prepustiť do roboty takým gazdom, ktorých zeme ešte nie sú obrobené. Členov rodín narukovaných vojakov treba zamestnávať, ale štátnu podporu zastaviť slobodno len takým členom rodín narukovaných, ktorí by následkom svojej telesnej sily a rodinných pomerov mohli ísť do roboty a ku konaniu im zodpovednej gazdovskej práce ich aj vyzvali, ale oni nešli do roboty.

Čína v sieti antantu.

Reuterova kancelária oznamuje: Mocnosti antantu sú v úzkom spoluúčinkovaní a Číne dajú každú radu ktorú pýta. V poradách, potahujúcich sa na finančnú podporu, pokračujú; ponač výsledok týchto porád bude hneď na čase, akonáhle sa Čína rozhodne ku pretrhnutiu diplomatického pomeru s Nemeckom. Finančné podporovanie Číny stalo by sa akiste tak, že by Čína teraz sročné ráty odškodného za vzburu Boxerov mocnostiam antantu len po vojne bola povinná zaplatiť a vydali by novú colnú tarifu. Toto sú tie dva body, o ktorých sa ešte radia. Všetky vývodiacie osobnosti Číny sú za pretrhnutie diplomatického pomeru s Nemeckom, ale toto pretrhnutie ešte má isté technické prekážky, ktoré treba riešiť prv, než by predseda priovolil ku pretrhnutiu diplomatického pomeru.

Berlínske veľvyslanectvo Číny až dosiaľ nedostalo zprávy o držaní sa čínskej vlády. Medzi berlínskym veľvyslanectvom čínskym a pekingskou vládou je riadne telegrafické spojenie. Možno predpokladať, že keby Čína svoj diplomatický pomer s Nemeckom bola pretrhla, tak by o tomto veľvyslanectvo boli upovedomili.

Dľa najnovších zpráv Čína už s Nemeckom pretrhla diplomatické spojenie.

Pestovanie zeleniny a ovocia.

Územie Ameriky je teraz jednou ohromnou záhradou, milióny dollárov je do tejto nesmiernej záhrady na zeleniny uložené a počet jej zahradníkov je stá a státisíce. Železnice a vodné cesty povstávajú len preto, aby mohly rozvážať dopestované zeleniny a ovocie a ten ošoh, ktorý z tohoto obchodu pestovateľa a kupci majú, je väčší, ako úžitok z tej najväčšej bane na zlato.

Gróf Zeppelin.

A veru len pred pätnástimi rokmi na juhu pestovali iba dohán, pšenicu a bavľnu, toho, kto sa so zeleninami zaoberal, znevažovali, nedbajúc na to, že pri takomto gazdovaní majetky sa čím diaľ, tým viacej obťažovali pôžičkami.

Len od roku 1890. sa začali niekoľkí podujímavejší farmeri so zahradníctvom viacej zaoberať a dnes sa už päťdesiatistisíce oddali tomuto odvetviu hospodárenia. 400.000 jutár obsahujú dnes tie pozemky, na ktorých tam zahradníčia, dopestujú na nich zeleniny a ovocia v cene vyše 25 miliónov dollárov a dlžoby pozemkov s roka na rok viac a viac klesajú.

Pozrime sa len v provincii Norfolk. Na území sotva sto štvorcových anglických míľ každý rok dopestujú za 250.000 sudov kapusty a cez celý rok na severné strany rozpošľú 12 miliónov žajdlíkov jahôd. Ku prevádzaniu tejto obrovskej premávky neupotrebujú výlučne len železnice, ale sa aj osobitné parolode zaoberajú s tým

a mnoho ráz možno vidieť z Norfolku do New Yorku sa pohýnajúce parolode, na ktorých je naložené po 10—15 tisíc sudov alebo kistní s kapustou, zemiakmi, reťkevku, ugorkami, dyňami, kukuricou, fazuľou, šalátom, jahodami, malinami, jablkami, slivkami, broskynami, hroznom a iným ovocím. Tri veľké dopravné spoločnosti najväčšiu časť svojich príjmov majú z tohto obchodu a mimo toho, len pre odvážanie na Virgínii a na Karolínach dopestovaných zelenín a ovociny s viac millionovým kapitálom utvorila sa jedna železničná a plavebná spoločnosť, ktorá na čiare 600 míľ nič iné neodváža, len zeleninu a ovocie. V jeden deň ide aj desať vlakov, aby potravnými článkami zaplatili hotely a hostince severných krajov. Železnica táto každý rok odvezie na sever zelenín a ovocia za desať millionov dollárov.

Toto ohromné množstvo zeleniny a ovocia je zväčša len na menších priestoroch dopestované. V najnovších časoch sa ale už utvárajú družstvá, ktoré sa so zahradníctvom na väčších priestoroch zaoberajú. Jedno jutro zahrady donáša priemerne osahu 1000—3000 dollárov, čo je dľa našich peňazí 5000—15.000 korún. Čo ako neuveriteľne znie všetko toto, ale je to pravda a môžeme si brať z toho príklad, bo sa toto všetko, čo aj nie v takých veľkých rozmeroch, aj tu doma u nás dá uskutočniť.

CHYRNIK.

Kráľovná pre vojenské domovy. Z Viedne oznamujú, že kráľovná Zita na ciele postavenia vojenských domovov novšie darovala 240.000 korún, z ktorých polovicu poslala rakúskemu a polovicu uhorskému výboru.

Osvietený pán biskup baňskobystrický dr. Farkas Radnai v svojom druhom obežnom liste uverejňuje to ministerské rozhodnutie, v smysle ktorého aj štátni úradníci povinní sú platiť cirkevno-obecnú daň.

Biskup za Sedmohradsko. Osvietený pán biskup rožňavský Ludvik Balás k spomoženiu trpiaceho sedmohradského obyvateľstva a sedmohradských detí v diecési zariadil zbierku, ktorá priniesla 1787 korún.

Z gr.-kat. biskupstva prešovského. Ernest Homieský, skončený bohoslovec, prijatý je do viedenského Augustineuma cieľom pokračovania v bohosloveckých vedách. — Eliáš Petricský, duchovný obce Kuró, 14. februára usnul v Pánu v 50. roku svojho života a v 25. roku svojho kňazstva.

Farár za válečné siroty. Z Detvy píšú: Detvanský farár Anton Kugyelka, ktorý aj doteraz mnoho obetoval na cirkevné ciele, v Detve zaviedol pohyb k založeniu válečného sirotinca a začal zbierku s obetou 1000 korún. Doteraz sossbierali už 15.000 korún.

Z rakúsko-uhorskej provincie Saleziánov narukovalo dľa posledného výkazu 203 údov rádu, ktorí ako táborskí duchovní, dôstojníci, poddôstojníci alebo obecni vojaci konajú vojenskú službu. Dva kňazské záslužné kríže, viac rakúskych medailí hrdinskosti, je-

don bavorský záslužný kríž druhej triedy s korunou a šablami, 11 nemeckých železných krížov, ako i mnohé dôstojnícke a poddôstojnícke vymenovania dotyčne povýšenia svedčia o tom, že náboženský a vlastenecký duch Don Bosca aj v tom ohľade skvele obstál zkušku. Žiaľbohu, nie všetkých šanovala nepriateľská guľka. Už šesť členov rádu odpočíva v cintorine hrdinov, jedenásti boli ťažko, viacerí ľahšie ranení, niekoľkí dostali sa do zajatia alebo zmizli. Z uhorského ústavu okrem direktora dr. Franca Wallanda, ktorý ako poľný duchovný účinkoval jeden rok na ruskom, odvtedy ale na talianskom fronte a ktorý za sebaobetavé a smelé chovanie sa proti nepriateľovi vyznačený bol kňazským záslužným krížom druhej triedy na stužke červeno-bielej a neskoršie vymenovaný bol za farára divisie, narukovali ešte traja bratři, traja kandidáti a dvaja klerici. Z posledných dostal sa jeden do ruského zajatia.

Ktoré kovové predmety treba odovzdať? Obecenstvo ešte není dost orientované ohľadom toho, že ktoré kovové veci padnú pod rekviráciu. Preto držíme za potrebné sdeliť nasledovné: Súkromní ľudia musia odovzdať: niklové nádoby na varenie, mosadzné mažiare, mažiarové tľky, svietniky, piglajzne, polkilové a ťažšie mosadzné váhy, mosadzné kotlíčky, medené kade na kúpanie a kotlíky na sporákoch, predložky kachiel, mrežky, medené alebo mosadzné kotly na zaváranie ovocia (na varenie lekváru), pekárske furmy, cínové krčahy, miery, misy, tanier, táčne, pokrievky, lyžice a iné domáce predmety, ktoré sú z cínu. Obchodníci a priemýselníci zo svojich obchodov a dielni musia odovzdať: všetky vyše vypočítané predmety, taktiež od dvoch millimetrov hrubšie mosadzné a medené platne, dróty, rúry, mosadzné okutie dvier, krčmárske táčne, staré mosadzné a medené odpadky, mosadzné čapy, pipne, točky, vystrojenia siudne, z cínu a olova robené články, cínové liatiny, furmy na sviece, krčmárske platne, organové píšťale, kovy na tlačiarске litery, cínové, aluminiové predmety atď.

Dve vojenské nariadenia. Honvédsly minister vydal nariadenie, v smysle ktorého v krajine tí, ktorí už dostali dáke vyznačenie s válečnou dekoráciou, ku ďalšiemu vyznačeniu nemôžu byť predostretí. — Honvédsly minister nariadil, že k mužstvu patriaci samostatní poľní hospodári a vinohradníci, taktiež ich synovia, nakoľko to na výcvik potahujúce sa ustanovenia a termín najbližších maršových útvarov dovoľuje, počnúc od 1. marca môžu byť urlaubovaní. Urlaub treba prosiť na rapporte.

Vyznačený hlavný úradník koš.-oderbergskej železnice. Na uznanie výtečných služieb, konaných na poli válečnej premávky, Leopold Guts, hlavný kontrolór koš.-oderbergskej železnice, dostal zlatý záslužný kríž s korunou na stužke medailly hrdinskosti.

Pre vojakov oslepnutých vo vojne sossbieralo sa najnovšie v Kézmarku zase 100 korún, k čomu aj Jozef Schmidt, spišsko-novovesský fabrikant na škatule, obetoval tiež 100 korún.

Budapeštianska universita v prvej polovici minulého roku mala katolíckych poslucháčov 2115 a židovských 2113; v druhom polroku katolíckych 1988 a židovských 1851, teda sotva o dačo menej. Menovite na fakulte lekárskej v prvom polroku bolo katolíkov 468, v druhom 482; naproti tomu židov v prvom polroku bolo 1256, v druhom 1112. Štyri a pol procenta židovstva teda celkom zaujme stavy inteligentné a prevýši kresťanov skoro v desaťnásobnom pomeropočte. O niekoľko rokov teda v pánskych stavoch židovstvo bude vo väčšine. Či aj spomenie moderná tlač tento mimoriadny zjav? Tá, ktorá ustavične upodozrieva katolíckych kňazov zo snáh panslavianskych, panrumunských a pangermánskych? Čo by dokázala tá tlač, keby na budapeštianskej universite Valasi natoľko prevýšili Maďarov? Alebo snáď panjudaismus nie je tak istým a ešte väčším nacionálnym nebezpečenstvom, ako na príklad panslavismu?

Pozdravenie stolice spišskej a mesta Levoče. Podžupan stolice dr. Ludvik Neogrády dostal nasledujúci telegram: Sláviac dnes druhý výročitý deň manilovského slávyplného boja pluku, s úprimnou prítlunou láskou pozdravuje obecnosť stolice a mesta náhradný bataillon 85. pešieho pluku.

O ktorom 27 mesiacov nebolo chýru. Ludvik Schwarcz, obuvnícky majster zo spiš. Ondrišla (Merény), narukoval hneď na počiatku vojny a v stred septembra roku 1914. pri cúvaní od Ravarusky zmiznul. Odvtedy nebolo o ňom chýru. Kým konečne po dlhých 27 mesiacoch minule prišla od neho karotka zo Sabalskoy Gubernia Gorota. Lanskoročného 22. dec. písaná karotka došla 31. januára. Z karotky dá sa vyčítať, že už často musel písať, tieto karotky ale nedošli. Tento pád slúžiť môže mnohým k potešeniu. Nikoho netreba za mŕtvého držať, kým nedostaneme istý chýr o jeho smrti.

Zhorela veža kostola. Okrasa mesta Malého Sobinova, drahocenná medená veža kostola, následkom ohňa, ktorý povstal v komíne veže, v jednu minútu celkom zhorela. Strecha kostola podivným spôsobom ostala zachránená od zrušenia ohňa.

Z ruského zajatia. Starovesský advokát, honvédsky nadporučík dr. Béla Lieskó, magurský advokát Kat. Lud. Jednoty, z Rasnodolnoja pri Wladivostoku (Sibíria) písal richvaldskému duchovnému. Veľmi sa ponosuje, že vôbec od nikoho nedostane listu a prosí, aby sme sa všetci modlili za pokoj. 11. dec. datovaná karotka došla 15. februára.

Domoveň učiteľov v Nitriansku. V Nitriansku utvoriť majú domoveň pre učiteľské deti, ktoré navštevujú gymnásium; do tej domovni bezplatne majú prijat niekoľko sirôt hrdinskou smrťou zomrelých učiteľov nitrianskej stolice. K vydržaniu takých válečných sirôt zaviedli sbierku, prvým milodarcom bol osvietený pán biskup nitriansky gróf Vilhelm Batthány s 1000 korunami.

Krádež. V Lešnici (Spiš) dakto istému gazdovi z domu ukradol 200 korún.

Nešťastie hrdinského vojaka pri vybuchení dynamitu. V chotári spišskej obce Zavadka 14. februára večer uďal sa výbuch v robotníckom bývaní prislúchajúcom k bani na meď. Vilhelm Schilling, firer 9. honv. peš. pluku, pridelený k oddielu narábajúcejmu s mínami, ktorého prsia zdobia bronzová, malá a veľká strieborná medailla hrdinskosti, bez vedomia svojich súdruhov, poltreta kilogramma dynamitu položil na pec cieľom roztopenia. Dynamit vybuchil z neznámej príčiny a sbúral nové stavisko. Zvláštnej milosti Božskej prozretelnosti možno pripísať, že nezahynuli všetci haviari, ktorí sa v ňom sdržovali a len popáleniny a urazeniny utrpeli. Najťažšie bol ranený sám Schilling, ktorý ztratil jedno oko. Nešťastný s malou ranou prebojoval vojnu a tu doma skoro by bol ztratil život. Pri výbuchu ranení boli ešte: Jozef Brandenburg, Samuel Czölder, Ján Vanszács, Karol Lux a Béla Blaskó. Vrchnosť zaviedla vyšetrovanie.

Zatvorené školy vo Spiši. V Jurskom zatvorili rim.-kat. ľudovú školu pre šarlach a v Behárovciach pre osýpky.

Prenasledovanie židov. Utekajúci Rumuni v ruskom Kišeneve, Tiraspolu a Benderu napadli židov a vyrabovali ich.

Tuhá zima nepopúšťa. V Spišskej Magure ešte aj 5. marca bolo 15 stupňov zimy a sanica výtečná. Vlni o takomto čase už začali orať.

Z ruského zajatia. Starovesský advokát dr. Béla Lieskó, nadporučík 11. honv. peš. pluku, magurský pravitár Kat. Lud. Jednoty, z Razdolnoja pri Wladivostoku (Sibíria) písal svojej manželke. — Vendelin Sztanek z Nižných Lapšov, kadetašpirant 67. peš. pluku, prijatý klerik spišskej diecéze, z Chwalinsku (gub. Saratov) písal richvaldskému duchovnému; 3. januára datovaná karotka došla 13. februára.

Z talianskeho zajatia. Spišsko-richvaldský mládenec Jozef Gonsorčík, od ktorého každé dva týždne prichádza karotka, v svojej 26. dec. datovanej a 19. febr. došlej karotke píše svojmu duchovnému, že mal dobré vianočné sviatky. Pozdravuje celú farnosť.

V rumunskom zajatí. Kézmarský gymnasiálny profesor Imrich Mikolik, res. nadporučík 32. pešieho pluku, dostal sa do rumunského zajatia.

Mnohým ženám k potešeniu. Ján Murlasits z obce Pusztaszentmihály, o ktorom už celé dva roky nebolo chýru, v tieto dni písal z ruského zajatia.

Vojenské vyznačenie. Franc Jászai, res. poručík 67. pešieho pluku, za svoje hrdinské chovanie sa proti nepriateľovi a za výtečné služby znovu sa stal účastným najvyššieho pochvalného uznania. Štábný strážmajster Otto Forgách, obchodník zo spiš. Krompachov, za zvláštne verne konané služby pred nepriateľom dostal strieborný záslužný kríž s korunou na stužke medailly hrdinskosti; Forgách je majiteľom aj nemeckého železného kríža. — Podolinský rodák, delostr. nadporučík Zoltán Riesz za hrdinské chovanie sa proti nepriateľovi dostal znovu «Signum Laudis».

V ostatné fašiangy bolo v Lešnici vo Spiši vyše 400 smierujúcich sv. prijímaní. Vyspovedala sa skoro celá farnosť.

Zima ako príčina ohňa. Pre neobyčajne veľmi zimné počasie nebolo možno dostatočne vykúriť izby; tejto biede odpomáhali ľudia tak, že večer pred ľahnutím zohriali tehlu a vložili do postele. Tak učinila aj istá žena v Spišskom Podhradí, ktorá vložiac horúcu tehlu do postele, odišla z domu. Sotva že strávila polhodiny u svojej dcéry v druhej ulici, strážca veže oznámil oheň so zvonom, bo od horúcej tehly povstal v posteli oheň a začala hereť celá izba. Pribehli ale susedia a čoskoro zahasili oheň.

Na ostatný spišsko-podhradský jarmok prihnali statku v dost peknom počte, aj mnoho kupcov prišlo. Niže 1600 korún nebolo možno dostať kravu. Za pár volov prvej triedy pýtali 8000 a za najplnšie 4400 korún. Na ostatnom kéžmarskom krajinskom jarmoku vydržiavanom 27. februára bola cena lichvy mimoriadne vysoká.

Vlamačná krádež. V spišskej Novej Vsi (Igló) 27. februára, kým obchodník Julius Nádler na poschodí pokojne obedoval, dakto falošným kľúčom otvoril jeho sklep a ukradol z neho 300 korún.

Na žalúdok chorým

nevyhnutne potrebným liekom je

Jágerská voda,

ktorú od 150 rokov dorábajú **jágerskí milosrdní bratia**. K dostaniu je v každej lekárni, cieľu najprimeranejšie je ale objednať si ju v

Lekárni milosrdných bratov

v **Jágrí (Eger)**.

Malá fľaška 80 halierov. Stredná fľaška 2 koruny 20 halierov. Veľká fľaška 4 koruny 40 halierov. Menej ako v hodnote 3 koruny neposielame po pošte.

Varujme sa napodobení.

**Svrblavosť
svrab,
hostec,
nemoce kože,
staré rany**

stotné lieči zákonom chránený prostriedok **Borovičková masť**. Nešpiní a je zcela bez zápachu. Malý teglík 3 koruny, veľký teglík 5 korún, rodinný teglík 9 korún k tomu patriaceho borovčkového mydla cena 4 K s úpravou upotrebenia. Dorába

Alexander Gerő, lekárnik Nagyköros 40.

Najlepšia kosa na svete je
„Kosa generála Dewetta z kovu novej ocele“
ktorej jediným a výlučným
dodrúbate Tom a predávačom je **Paval Sohr, Somogy-Szill**

Dewett generála kosa z delovej ocele je z tých najlepších kovových miešani utvorená, ktorej dorábania je tajnosť jej dielne. 500 korún vyplatím tomu, kto preukáže Dewett generála deloocelovú kosu od druhej firmy. 1000 korún vyplatím tomu, kto z pomedzi 100 Dewett generálových kôs najde len 2 zlé kosity. Kto si chce úplne spoľahlivú a dobrú kosu zaopatřit, ten nech do toho času nekupuje žiadnu kosu, dokiaľ si nežiada a nebude mať v rukách obrázkový cenník od našej chýrnej firmy, ktorá ho zdarma dopošte. Nech každý žiada cenník na dopisujúcom listoku. Najpríhodnejší čas ku obstaraniu kosity je čas v zime. Sberateľom výhoda! Úplná záruka! Kto objedná 10 kusov, je donástu dostane zdarma. Svedomita obsluha! Viac tisíc podakujúcich listin a nových objednáviek k službe zaujimatelom. Britva z diamantovej ocele s 5-ročnou zárukou 3 kor.

Válečné náručné hodinky
presne regulované a vyprobované

Niklové alebo oceľové K 25, 30. S rádium svietiacim číselníkom K 30, 35, 40. Strieborné náručné hodinky K 50, 60. 14 kar. zlaté náručné hodinky K 130, 160. 3 rokov záruka na písme. Zasielanie s poštovou dobierkou. Zámerna povolená alebo návrat peňazi.

Prvá dielňa na hodiny
Hanns Konrad
cis. a král. dvorný zásielca Brúx číslo 1546 (Čechy). Hlavný cenník zdarma a franko.

Dobré nástroje k holeniu a strihaniu vlasov.

1a. Britvy zo striebornej ocele K 4, 5, 6. Zabezpečujúce nástroje ky holeniu niklované K 4, 5. «Perlekt» znám k so 6 i ožni K 16, 22. Dvojitého rezu náhradné nože tucet po kor. 5, 6. 1a. nástroj k strihaniu vlasov K 12, 15. Zámerna povolená alebo návrat peňazi. Zasielanie s poštovou dobierkou alebo pri voprednom doposlaní peňazi. Zasiela cis. a král. dvorný zásielca **Hanns Konrad** vývozný a tovar zasielajúci dom Brúx číslo 1547 (Čechy) Hlavný cenník zdarma a franko.

53 rokov v obchode, vyskúmane dobrá osada na kosity.
Nikto nikdy nemal lepšej kosity, ako je naša

Bazilika zlato-kosa.

Nesľubujeme nebo a zem, každému ale, kto s dôverou obráti sa ku nám, pošleme takú trvanlivého ostria zlatú kosu, za ktorú nás požeňovať bude. Tieto kosity už od 52 rokov rozposielame najväčším pántvam a mnoho tisíc hospodárom. Zárukou dobre stojíme za každú kosu a nesodpovedné zameníme zdarma. — Cena jednej **«Bazilika zlatoj kosity»** s poštovou dobierkou:

70	75	80	85	90	95	100	110 cm.
----	----	----	----	----	----	-----	---------

Cena 1 kosity 3.80 3.40 3.50 3.60 3.70 3.80 3.90 4.— kor.
1 kusa karborundum osielky medzi jestvu úcimi najlepšej, cena 1.10 korún. Sberateľom kôs ku zvláštne mu povšimnulu: Pri každej kúpe 10 kusov, 1 kus posielame zdarma. Pri kúpe 5 kusov alebo pri inom poštovom objednaní vo výške 20 korún, poštové porto my platíme. Niže tohoto obnosu, 15 korún obnášajúce poštové porto platí kupec. K odporúčaniu je čím skorej objednať si kosity, bo pozdejšie sotva budú k dostaniu. Obrázkový náš cenník na žiadosť posielame zdarma. K dostaniu u: **Jozef Marosi a Syna Esztergom, 15.** číslo. 58-ročná osada na kosity a veľký otchodný dom.

Zázrak sveta je ohnivej ostrosti

ŠARKAN-KOSA

Jedným kivaním 3 dni, jedným naostrením cez deň možno s ňou kosiť. Podobnej kosity ako je táto ani v dobrote ani v akosti, ani v pružnosti není na celom širom svete. Za každú kosu úplná 3 rokov záruka a kotrá nezodpove, zamen sa bezpatne. Zo skúsenosti ale vieme že medzi tisíc kusmi není ani jednej zlej. Cenník tohoto, každému hospodárovi nevyhnutne potrebného nástroja zdarma poslela:

SARKAN-KOSU rozposielajúce stredište **Somogyszil.**

Každý nech si pýta cenník na dopisničke.